

- POSLEDNÍ LETOPISEC RUSKA (Vladimír Svatoň) 7
- OBRAZY Z DĚJIN ŘÍŠE RUSKÉ
- VELIKÝ KNÍŽE JAROPOLK
Knížecí rozbroje. — První skutky Vladimírovy. — Ženění. — Bratrovražda. — Ruské poselstvo v Německu. 51
- VELIKÝ KNÍŽE VLADIMÍR, POJMENOVANÝ PŘI KŘTU VASILIJEM
Vladimírova obmyslnost. — Horlivé modloslužebnictví. — Růjnost. — Dobyť Haliče. — První křesťanští mučedníci v Kyjevě. — Povstání Radimičů. — Kamské Bulharsko. — Torci. — Zoufalství Gorislavino. — Vladimírovo manželství a pokřesťení Rusi. — Rozdělení státu. — Stavba měst. — Válka s Charváty a Pečeněhy. — Desátkový chrám. — Vpád Pečeněhů. — Vladimírovy hodokvasy. — Slitovnost. — Obléhání Bělgorodu. — Jaroslavova vzpoura. — Vladimírův skon. — Jeho vlastnosti. — Lidové pohádky. — Bohatří. 54
- O POMĚRECH NA STARÉ RUSI
Hranice. — Správa země. — Občanské zákony. — Vojenské umění. — Loďstvo. — Hierarchie a vnitřní ustrojení vojska. — Obchod. — Blahobyť a přepych. — Stav měst. — Peníze. — Vymoženosti rozumu. — Řemesla a umění. — Mravy. 70
- VELIKÝ KNÍŽE SVJATOPOLK
Svjatopolk uchvatitelem velkoknížecího stolce. — Borisova šlechtnost. — Bratrovraždy. — Zaslepené ukrutenství Jaroslavovo. — Velkodušnost Novgorodanů. — Bitva u Ljubeče. — Jaroslavův spolek s německým císařem. — Válka s Boleslavem Chrabrým. — Bitva na Bugu. — Dobyť Kyjeva. — Opětovná velkodušnost Novgorodanů. — Věrolomné vyvraždění Poláků. — Boleslav opouští Rus. — Černá řeka. — Bitva na Altě. — Útěk a konec Svjatopolkův. 81
- VELIKÝ KNÍŽE JAROSLAV, JINAK GEORGIJ
Válka s polockým knížetem. — Mstislavova vítězství. — Pád chazarské říše. — Hlad v Suzdal. — Bitva u Listvenu. — Mír. — Založení Jurjeva neboli Derptu. — Výboje v Polsku. — Smrt Mstislavova. — Jedinovláda. — Sudislav uvězněn. — Nové úděly. —

Vítězství nad Pečeněhy. — Kamenné hradby a velechram sv. Sofie v Kyjevě. — Metropolita. — Stavby klášterů. — Jaroslavova láska ke knihám. — Válka s Jatvěhy, Litevci, Mazovšany a Jamy. — Tažení proti Řekům. — Dávné proroctví. — Dynastické sňatky. — Rus metropolitou. — Jaroslavovo naučení a skon. — Hrobka velikého knížete. — Jeho vlastnosti. — Křest ostatků. — První novgorodská škola. — Kyjev, druhý Cařihrad. — Jaroslavova mince. — Chorálový zpěv. — Rus útočištěm vyhnanců. — Ruské državy na severu. — Zákony.

88

RUSKÁ PRAVDA NEBOLI ZÁKONY JAROSLAVOVY

Trestní zákony. — Peněžní pokuty za vraždu. — Vira. — Stavovské rozrůznění. — Vydání do knížecí vůle. — Divoká vira. — Pokuta za ublížení na těle. — Knížecí dvůr místem soudu. — Ochrana vlastnictví. — Krádež. — Ceny věcí. — Brtní značky a mezníky. — Čižba. — Žhářství. — Svod. — Zcizování lidí. — Zběhlí poddaní. — Kabala čili dlužní otroctví. — Dluhy. — Obchodní podnikání otroků. — Opatrování cizího majetku. — Úroky. — Důkazy, zproštění viny. — Zkouška železem a vodou. — Dědické právo. — Soudcové přísední čili porotci. — Celková povaha zákonů. — Výnos o dlažbě. 101

STAV RUSI OD XI. DO XIII. STOLETÍ

Práva velikých knížat. — Úděly. — Knížecí sjezdy. — Dědické právo. — Vnější nepřátelé. — Správa země. — Dvorské obřady a hodnosti. — Vojsko. — Obchod. — Hanza. — Smlouva s Němci. — Peníze. — Umění. — Vědy. — Poezie. — Mravy. — První cizí cestovatel na Rusi.

112

VELIKÝ KNÍŽE GEORGIJ VSEVOLODOVIČ

Původ Tatarů. — Čingischán. — Jeho výboje. — Polovci prchají na Rus. — Mínění o Tatarech. — Rada knížat. — Usmrcení tatarského poselstva. — Bitva na Kalce. — Tatarské pravidlo. — Vítězové zmizeli. — Rus žasne. — Zlověstná znamení. — Nové údělné sváry. — Litevské nájezdy. — Tažení do Finska. — Křesťanství v zemi Karelské. — Novgorodané upalují čarodějníky. — Jaroslavova neoblíbenost. — Papežův dopis. — Strasti Novgorodanů. — Události na jižní Rusi. — Majestáty Jaroslava Velikého. — Zemětřesení. — Zatmění slunce. — Pozdvižení v Novgorodě. — Hlad a mor. — Pomoc ze zámoří. — Michailovo licoměrnictví. — Svatá Jevpraksija. — Válka s Němci a s Litvou. — Útrapy Smolenska. — Daniilova činorodost. — Válka s Mordvou. — Mír s Bulhary. — Mučedník Avramij. — Čingischánova smrt a jeho poslední vůle. — Nový útok Tatarů potažmo Mongolů. — Odpověď knížat. — Zaraz. — Pád Rjazaně. — Jevpatijova chrabrost. — Kolomenská bitva. — Moskva v plamenech. — Pád Vladimiru. — Zdrancování mnoha měst. — Bitva na Siti. — Hrdina Vasilko. — Vyzáznutí Novgorodu. — Obléhání Kozelska. — Bátů odchází. 130

VELIKÝ KNÍŽE IOANN DANILOVIČ ZVANÝ KALITA

Severní Rus v mezidobí oddechu. — Moskva hlavou Rusi. — Metropolitova předpověď. — Ioann na výsluní chánovy přízně. — Velkomyslnost Pskovanů. — Pskov si žádá biskupství. — Události novgorodské. — Stříbro ze Zákamí. — Novgorodská politika. — Chán omilostňuje Alexandra. — Knížata pod Ioannovým vrchnostenstvím. — Alexandrova záhuba. — Mír s Norskem. — Nepřátelství Švédů. — Litevské vpády. — Ioannova roztržka s Novgorodem. — Tažení na Smolensk. — Ioanna Daniiloviče skon a zásluhy. — Příjímí Kalita. — Kremnik. — Tržní osada u Mology. — Kšaft velikého knížete. — Jaroslavské privilegium. — Osud Haliče.

161

VELIKÝ KNÍŽE DIMITRIJ IOANNOVIČ ZVANÝ DONSKÝ

Chánův hněv. — Ztenčování moci údělných knížat. — Smlouva. — Nižněgorodský kníže volán k pořádku. — Mor. — Velký požár. — Kamenný Kreml. — Dílčí vítězství nad Mongoly. — Loupežné výpravy novgorodských rot. — Půtky mezi tverskými knížaty. — Upadání Chersonésu. — Litevský nájezd. — Válka s Rádem. — Mamajova moc. — Algirdas útočí podruhé. — Rozmyslnost Michaila Tverského. — Dimitrijova obliba mezi lidem. — Věštná znamení. — Návrat velikého knížete z Hordy. — Válka s Olegem. — Další vpád litevský. — Rozbroje mezi knížaty. — Algirdasův třetí vpád. — Pobití tatarských vyslanců v Nižním. — Poslední moskevský tisícník. — Válka s tverským knížetem. — První poprava v Moskvě. — Tažení na Kazaňské Bulharsko. — Původ Kazaně. — Mongolský vpád. — Pořekadlo. — Vítězství nad Mongoly. — Úspěchy ve válce s Litvou. — Poměry v církvi. — Vpád Mamajův. — Olegova zrada. — Slavná bitva na Kulikově poli. — Tamerlán. — Tochtamyšův vpád. — Udatný kníže Ostěj. — Útok na sídelní město. — Proradné jednání Tochtamyšovo. — Dobytí Moskvy a její poboření. — Dimitrijova žalost. — Olegův útek. — Znovuvydvížení Moskvy. — Vyhnání metropolity. — Řevnivost tverského knížete na Dimitrije. — Dimitrijův syn v Hordě. — Tíživá daň. — Mír s Olegem. — Rozepře a narovnání s Novgorodem. — Pokřtění Litvy. — Krutost smolenského knížete. — Útek Dimitrijova syna z Hordy. — Smrt knížete Nižněgorodského. — Nevůle mezi velikým knížetem a Vladimírem. — Jejich usmíření. — Nový následnický řád. — Skon velikého knížete. — Souhrn Dimitrijových vlastností. — Budování měst a monastýrů. — Církevní záležitosti. — Bludařství strigolníků. — Pokřtění Permi. — Styky s Řeckem. — Pimenovo putování do Cařihradu. — Vlaši v ruských službách. — Peníze místo kun. — Palné zbraně na Rusi. — Blýskavice. — Zima až do dvacátého dubna.

179

STAV RUSI OD TATARSKÉHO VPÁDU PO ČASY IOANNA III.

Porovnání Rusi s jinými říšemi. — Následky poroby. — Zavedení trestů hrdelních a tělesných. — Šťastný vliv pravoslaví. — Proměna

v zemských pořádcích. — Prvopočátek samoděržaví. — Pomalé uspívání jedi novlády. — Vzdávající význam Moskvy. — Všechno zlé je k něčemu dobré. — Výsadní postavení a povaha ruského duchovenstva. — Rus nepřevzala obyčejně Tatarů. — Soudnictví. — Vojenská zdatnost. — Původ kozáků. — Kupectvo. — Vynálezy. — Umění. — Slovesnost. — Přísloví. — Písň. — Jazyk.

238

GOSUDAR A VELIKÝ KNÍŽE VASILIJ IOANNOVIČ

Povšechný ráz Vasilijova panování. — Povaha Vasilije III. — Tvrdost i milosrdenství. — Případ Maxima Greka. — Stesky na velikého knížete. — Jeho způsob života. — Lovy. — Dvůr. — Stolování. — Titul. — Jinozemci v Moskvě. — Zákony. — Stavby. — Církevní dění. — Veliká kněžna vyhoštěna do kláštera. — Vasilijovo druhé manželství. — Narození Ioanna Vasiljeviče.

265

VELIKÝ KNÍŽE A CAR IOANN IV. VASILJEVIČ ŘEČENÝ HROZNÝ

1533—1538

Obavy Rusů stran útlého věku Ioannova. — Ustavení státní dumy. — Glinskij a Tělepněv první mezi velmoži. — Ioannovi složena přísaha věrnosti. — Kníže Jurij Ioannovič uvržen do vězení. — Obecný strach. — Zrada knížete Simeona Bělského a Ivana Ljatkého. — Žalářování a konec Michaila Glinského. — Smrt knížete Jurije. — Útěk, zámysl a uvěznění knížete Andreje Ioannoviče. — Exekuce bojarů a jejich družníků. — Smrt knížete Andreje. — Stavba Kitajgorodu a nových pevností. — Náprava ruské mince. — Všeobecná neláska k Jeleně. — Vladařčin skon.

279

1538—1539

Kníže Tělepněva pád a smrt. — Vláda knížete Vasilije Šujského. — Osvobození knížat Ivana Bělského a Andreje Šujského. — Rozkol mezi bojary. — Kníže Ivan Bělskij poznovu ve vězení. — Smrt knížete Vasilije Šujského. — Vláda jeho bratra Ivana. — Metropolita Daniil sesazen a zvolen Ioasaf. — Povaha knížete Ivana Šujského a plundrování země. — Cesty velikého knížete a nespokojenost mezi lidem.

287

1546—1550

Ioannova korunovace. — Svatba. — Anastáziiny přednosti. — Chybování Ioannovo a špatná vláda. — Požáry v Moskvě. — Povstání městského lidu. — Zázračné Ioannovo obrácení. — Silvestr a Adašev. — Panovníkův veřejný proslov. — Nové pořádky u dvora i v zemské správě. — Mírnost nové vlády. — Mestničestvu přitažena uzda.

291

1560—1561

Zvrat v Ioannově povaze. — Pomlouvačné tažení proti Adaševovi

a Silvestrovi. — Soud. — Silvestr ve vyhnanství. — Adaševova smrt. — Počátky zla. — Noví milcové. — První popravy. 302

1563—1565

Rusové zbíhají na Litvu. — Zrada knížete Andreje Kurbského. — Jeho korespondence s carem. — Napadení Rusi Litvou a krymským chanátem. — Vyslanectvo německého velmistra. — Carův tajuplný odjezd. — Poselství metropolitovi a národu. — Panika v Moskvě. — Zřízení opričniny. — Druhá vlna poprav. — Alexandrova Sloboda. — Ioannovo klášternictví. 313

1569—1570

Carevnina smrt. — Čtvrtá, nejstrašnější vlna teroru. — Vyhlazovací tažení proti Novgorodu. — Šťastné vyvážnutí Pskova. — Popravy v Moskvě. — Carovo špásování. — Hlad a mor. 330

1571—1572

Poselství do Konstantinopolu. — Chánův vpád. — Vypálení Moskvy. — Nové Ioannovo manželství. — Pátá vlna krvavých represálií. — Carevnina smrt. — Ioannova cesta do Novgorodu. — Další chánův vpád. — Skvělé vítězství knížete Vorotynského. — Dopis švédskému králi. — Zrušení opričniny. — Godunov. 346

1573—1577

Polské záležitosti. — Spojenectví s Rakouskem. — Báthory zvolen polským králem. — Livonská válka. — Magnusova zrada. — Dopis Kurbskému. — Šestá vlna poprav. — Mestničestvo. — Příklad věrnosti. — Páté a šesté manželství Ioannovo. 357

1580—1581

Strastný stav Rusi. — Ioannův sedmý sňatek. — Neslýchané poniženectví. — Dopis Báthorymu. — Báthoryho odpověď. 383

1582—1584

Vyjednávání o mír. — Polsko-litevsko-ruské příměří uzavřeno. — Synovražda. — Ioann pomýšlí na odchod do kláštera. — Lékař Stroganov. — Ioannova nemoc a smrt. — Příchyllost ruského národa k samoděržaví. — Ioann IV. u srovnání s jinými despoty. — Historie učitelkou života. — Směsice dobra a zla v Ioannovi. — Budování měst. — Stav Moskvy. — Obchod. — Přepych a okázalost. — Ioannova sláva. 387

DOBÝVÁNÍ SIBIŘE

Prvotní vědomosti o Sibiři. — Zprávy o sibiřské říši Tatarů. — Putování prvních Rusů do Číny. — Slovní kupci Stroganovové. — Věrolomnost chána Kučuma. — Kozácká zbůj. — Jermak. — Tažení na Sibiř. — Ioannův hněv. — Jermakova epopěj. — Bitvy. —

Noční rada kozáků. — Rozhodující utkání. — Dobytí Iskeru neboli města Sibíře. — Přísnost Jermakova. — Princ Mametkul jat. — Další pronikání vpřed. — Jermakovo poselství. — Moskva se raduje. — Na Sibiř odveleny vojenské posily. — Nové výboje. — Carská odměna. — Hlad a nemoci. — Neopatrnost kozáků. — Město Sibiř v obklíčení. — Jermakovy poslední dobytelské úspěchy. — Jeho smrt. — Zjev sibiřského hrdiny. — Kozáci opouštějí Sibiř.